

El llenguatge Hi hagué la vaca cega...

En un extens article de tema històric, traduït de l'anglès i publicat en una de les nostres revistes, apareix quatre vegades consecutives la forma hagué del verb haver, usada impersonalment, és a dir, indicant l'existència (en aquest cas pretèrita) d'algu o d'alguna cosa, sense el reforç necessari de la partícula pronominal hi, això és, hagué en lloc de hi hagué: «hagué un reagrupament dels nuclis rurals». Es cert que en el mateix treball, en tres ocasions anteriors, no s'ha prescindit, en el mateix cas, d'aquesta partícula pronominal, que apareix també en la perífrasi hi podia haver, amb què no es pot pas dir que el qui s'ha responsabilitzat de la correcció de la versió catalana d'aquest text ignori aquest punt de la nostra gramàtica. Per això resulta encara més sorprenent que una incorrecció gramatical com aquesta pugui després produir-se i passar desapercibuda quatre cops seguits. ¿Es pot honestament atribuir a les presses de costum —malgrat que es tracta d'una publicació mensual—, a una falta de coordinació entre els seus diversos serveis de confecció, ocasionada per una estructura primitiva insuperable? En tot cas, resulta certament lamentable que en textos i publicacions d'un nivell científic elevat i que, a més, no es veuen subjectes inflexiblement a una data d'aparició rigorosa, no es puguin evitar incorreccions tan elementals com la que comentem.

L'ús impersonal del verb haver, és a dir, haver-hi, planteja alguns problemes dels quals, justament, ens hem ocupat no fa gaire. Però el punt més elemental d'aquest ús és, efectivament, que la forma verbal ha d'anar acompanyada de la partícula hi, no únicament en el present d'Indicatiu, hi ha, com en castellà, «hay» (escrita y i adjuntada a la forma verbal) sinó també en tots els altres temps: hi havia, hi hagué, hi haurà, hi hauria, hi hagi, hi hagués. En les perífrasis admet dues col·locacions diferents: hi va haver o va haver-hi, hi podia haver o podia haver-hi, però en cap cas no se n'hauria de prescindir, tal com es fa per influència del castellà que, com hem vist, no-més ha conservat aquesta partícula en el present d'Indicatiu. Ignorem si el text a què ens hem referit ha estat traduït directament de l'anglès o bé hom ha tingut present una traducció intermediària castellana. Sigui com vulgui, la influència dels models d'aquesta llengua hi ha actuat sense remei. Es encertat de recomanar, doncs, que hom procuri seguir els de la pròpia llengua, de models. En aquest cas concret, el d'un vers de Pere Quart: Temps era temps, hi hagué la vaca cega...

Albert Jané